

SLOVENSKI PRIMOREC

UREDNIŠTVO in UPRAVA v Gorici v ulici Riva Piazzutta 18 - Cena oglasom po dogovoru. Odprto vsak delavnik od 10. - 12. ure

KATOLIŠKI TEDNIK

IZIDE VSAKO SREDO
Poštni ček. račun št. 9-17768 - Poština plačana v gotovini - Spediz. in abbonamento postale II Gruppo

Leto IV. Štev 6.

GORICA DNE 11. FEBRUARJA 1948.

Cena L. 15

Nova družba vstaja na razvalinah liberalizma in kolektivizma

Eno najbolj perečih vprašanj, ki v zadnjih dveh stoletjih pretresajo človeško družbo in vpijejo po rešitvi, je brez dvoma socialno vprašanje. Med mnogimi zdravniki, ki se ponujajo, da bodo bolno človeštvo ozdravili, je treba omeniti zlasti dva, ki prihajata s popolnoma nasprotnimi si predpisi.

Liberalizem

Prvi se imenuje liberalizem, ki se je uveljavil zlasti s francosko revolucijo. Njegovi zdravstveni predpisi, kako izlečiti človeško družbo, se glasijo: največja in najvišja vrednota na svetu je človeška osebnost, kateri je treba pustiti, da neomejeno uživa in uveljavlja svojo svobodo. Nič ne sme kršiti ali omejevat človeške svobode, ne Cerkev ne država. Na javnem polju naj se država čim manj vmešava v zasebno področje in naj pusti, da se človeške osebnosti same med seboj merijo v prosti in neovirani konkurenci.

Ta teorija je prinesla človeštvu brez dvoma veliko dobrot s tem, da je močno poudarila pomen in vrednoto človeške osebnosti. Podžgala je zasebno pobudo, raznetila prsto tekmovanje in zelo dvignila splošni človeški napredek. Na drugi strani pa ima tudi velike napake, ki so človeštvu prinesle zelo veliko zla. Preveliko poudarjanje človeške svobode je bilo krivo, da so ljudje kaj kmalu pozabili, da so tudi socialna bitja, ki imajo mnogo dolžnosti do bližnjega. Ljudje so se začeli smatrati prosti vseh dolžnosti do države, do Cerkve, do drugih ljudi. Razpasel se je individualizem, sebičnost, izkoriščanje sočloveka. Iz liberalizma je neposredno postal kapitalizem v najslabšem pomenu besede: kopičenje ogromnega bogastva v rokah posredincev za ceno žuljev in krvi nemaničev.

Kolektivizem

Nič čudno, če je človeštvo obupalo nad tem zdravnikom in se oprijelo drugega, ki mu je obljubljal uspešnejše socialno zdravlilo. Ta novi zdravnik se imenuje kolektivizem, ki je dobil svojo najčistejšo obliko najprej v socializmu in pozneje v komunizmu. Kaj pravi in kaj priporoča kolektivizem? Največje zlo, na katerem bledela človeštvo, pravi ta zdravnik, je individualizem in kar je z njim v zvezi. Največja vrednota pa je družba sama, skupnost, kolektiv. Zato je treba uničiti vse, kar nosi na sebi pečat individualizma: zasebno lastništvo, ki je pravi izvirni greh človeškega rodu, zasebno pobudo in konkurenco, družino, kapitalistični sistem, ki sloni na odnosu: gospodar - delavec, vero in Cerkev, ki govorita o pravicah in veličini človeške osebnosti, itd. Na drugi strani pa je treba zgraditi novo kolektivistično družbo, v kateri bo skupnost vse, poedinec nič, v kateri bo vse last vseh.

Eno najbolj perečih vprašanj, ki v zadnjih dveh stoletjih pretresajo človeško družbo in vpijejo po rešitvi, je brez dvoma socialno vprašanje. Med mnogimi zdravniki, ki se ponujajo, da bodo bolno človeštvo ozdravili, je treba omeniti zlasti dva, ki prihajata s popolnoma nasprotnimi si predpisi.

Obe skrajnosti moramo zavreči

Kaj naj reče katoličan spriču teh dveh socialnih skrajnosti? I enemu i drugemu je, oziroma bo kmalu odklenalo. Skrajni liberalizem je danes pokopan. Dovolj je, da pogledamo na liberalne stranke v posameznih državah. Pred par desetletji so bile najmočnejše stranke, danes so le razbitine nekdanje mogočne zgradbe, ki se le s težavo skušajo ohraniti na površju. Tudi kolektivizem, zlasti v svoji najskrajnejši obliki komunizmu, gre v zaton. Komunistična družba danes nima več tiste privlačne sile, kot jo je imela še pred nedavnim. Preveč se je razgalila. Preveč je postalo človeštvu jasno, zlasti v luči tega, kar se dogaja za železnim zastorom, da se skriva za komunistično nalčnico tako zvane socialne pravičnosti najostudnejša spaka najokrutnejšega modernega suženjstva.

Krščanska rešitev socialnega vprašanja

Kaj torej? Ni nobenega dvoma: na razvalinah mrtvega liberalizma in umirajočega kolektivizma vstaja nov socialni red, ki

nosi na svojem praporu zapisano geslo: Svoboda v vzajemnosti! Ta socialni program družji v sebi prvino, ki se zde nespojli ve: spoštovanje poedince in njegovih pravic in poudarjanje splošne dolžnosti do skupnosti. Ne: poedinec ali družba! Temveč: i poedinec i družba! Oboje je vrednota, ki jo mora človeštvo skrbno čuvati in gojiti. Le v harmoniji teh dveh vrednot bo našlo socialno vprašanje svojo dokončno rešitev. Ta nauk je evangeljski, krščanski. Zato mora biti bodoči ustroj človeške družbe krščanski. Človeštvo se mora odločiti, da se trdno postavi na krščansko podlago, ali pa da pogine.

Naša dolžnost

Kakšno pot si bo človeštvo izbralo? To je v veliki meri odvisno od nas katoličanov, ki smo sestavni del človeške družbe. Od nas je odvisno, da ne vstanemo nikdar več od smrti sebični liberalizem, od nas je odvisno, da kaj kmalu zatone okrutni komunistični kolektivizem. Katoličani vsega sveta bi se morali v ta namen združiti, pustiti vnesti vse malenkostne zadeve, ki nas ločijo, in mobilizirati vse katoliške sile na vseh področjih človeškega življenja z namenom, da dobro izrabimo priliko, ki se nam nudi, in ustvarimo novo družbo, ki bo krščanska, to se pravi, ki bo slonela na načelih svobode, pravice in družabne vzajemnosti.

Letos je sto let, odkar je oče modernega kolektivizma Karel Marx izdal komunistični manifest (1848), ki je izzvenel v klic: Proletarci vseh dežel, združite se! Temu klicu, ki je danes pravi bojni klic na borbo proti najsvetejšim človeškim vrednotam, moramo postaviti katoličani svoj bojni klic, ki naj nas poziva na borbo zoper zlo in na delo za obnovo človeške družbe: KATOLICANI VSEH DEZEL, ZDRUZITE SE!

Kdo je večji kapitalist - Vatikan ali Kremelj?

Hujška slovenskega naivnega »ljudstva« zoper Cerkev in njenega poglavarja »Prim. dnevnik« je zavlpl 30. I. na vse grlo, da je Vatikan »velekapitalist«, ker je baje petina vseh nepremičnin v Rimu pod upravo Vatikana ali drugih cerkvenih ustanov in katoliških redov. Ne vemo, koliko premičnin služi v Rimu raznim cerkvenim ustanovam. Gotovo pa je, da Vatikan z vsemi kongregacijami, ki pomagajo sv. očetu pri vladanju vesoljne Cerkve, vse mogoče verske družbe in redovi, semenišča in druge vzgojne in izobraževalne ustanove večnega mesta ter številne župnije s svojimi monumentalnimi svetišči, polnimi dragocenih umetnin itd. - razpolagajo z nepremičninami zelo velike vrednosti, tako velike vrednosti, da bi njihova gradnja v današnjih razmerah stala številne milijarde današnjih lir.

Ali sledi iz tega, da je Vatikan kapitalist?

To more trditi samo bedak ali zlobnež, kajti pod kapitalizmom razumemo človeka, ki zbira kapitale z izkoriščanjem dela revnih ljudi in jih zlorablja v svoje osebne namene.

Vsak razumen katoličan ve, da si Cerkev ni pridobila nobenega premoženja z izkoriščanjem delavcev in da to premoženje ne služi kakršni koli koristnosti cerkvenih ljudi, še najmanj skromnega papeža samega, ki je, kakor vemo iz najboljšega vira, vsake knjige vesel, ki mu jo kdo podari za njegovo osebno knjižnico.

Cerkveno premoženje ni privatno premoženje, ampak lastnina velikanskega mednarodnega kolektiva vesoljne družbe vseh vernikov. To premoženje služi - lahko rečemo - duhovnim koristim vsega človeštva. Cerkev ni gradila svojih zgradb s prisilnim in brezplačnim delom, tudi ni nikomur ničesar zaplenila ali ukradla, niti ne miloščine izsiljevala. - V raznih cerkvenih zgradbah prebivajo prav za prav edini pravi komunisti tega sveta, t. j. redovniki, ki za skromno stanovanje, obleko in preprost kos kruha služijo blagru človeškega kolektiva.

Če je Cerkev kapitalist, ker upravlja v skupni blagor eno petino skupnim kristnim posvečenih nepremičnin v Rimu, kako grozen kapitalist je šele Kremelj, ki razpolaga s petino vseh nepremičnin

vsega sveta in povrhu še s sedmino vseh ljudi, katere izkorišča na duši in telesu in jih tako ponižuje, da se jim življenje ne zdi vredno življenja!

Naj torej najokrutnejši kapitalisti vseh časov ne očitajo kapitalizmu Cerkev, ki se pri vsem imetju tudi danes še drži tistega Kristusovega duha, iz katerega se komunisti v besedi in dejanju samo norčujejo.

»Primorski dnevnik«! Kar Cerkev poseduje, poseduje tudi v tvoj duhovni prid. Vse cerkve so tudi tvojim ljudem odprte, prav tako tudi vsi njeni zakladi umetnosti in vede. Enako je možen vstop v cerkvena semenišča in samostane tudi njim in njihovim otrokom. In gotovo ni tvojega človeka, ki bi bil radi te imovine kdaj stradal ali tudi le eno uro udarniško delal. Torej nečaj tako zlobno obrekovati!

Skupini slovenskih duhovnikov bivše skupne tržaške in koprške škofije

Ta uboga skupina misli, da služi kristim slovenskega naroda, ako se poslužuje komunističnega »Prim. dnevnik«, ko brani pravice Slovencev v cerkvi z neprestanimi napadi na tržaškega škofa, premlevajoč vedno iste argumente, ki pa premalo upoštevajo težave, ki jih imajo škofje pod totalitarnimi vladami.

Tem sobratom bi svetovali, naj bi posvetili večjo pažnjo mnogo večjim krivicam, ki jih dela Cerkev in narodu ti

sti komunizem, čigar časopisja se poslužujejo, da blatijo cerkvene predstavnike. Ko smo brali »Pismo tržaškim kanonikom« in opazili, da je uredništvo prav v to pismo vpletlo sliko brezposelnega Pepija, nam je prišlo na misel, da je ta ilustracija za tako pismo zelo primeren. »Prim. dnevnik« sam opozarja omejenjo »skupino«, da so njena pisma le sad duhovne brezposelnosti. Naj se ti gospodje potrudijo, da dobijo od rdečih prijateljev in tovarišev zase in za vse sobrate primerne dovolilnice za izvrševanje bolj koristnih opravil »duhovniške obrti.«

KOMUNIZEM NAJVEČJA PREVARA

Komunizem obeta vsem vse, česar si želijo. — Ko pa zmagaja, prinaša vsem samo grenko razočaranje. — Največjo nesrečo prinaša svojim privilegirancem, t. j. zločincem, ker biti zločinec je največja nesreča že na tem svetu, kaj sele v večnosti. Mnogo jih je že znorelo od obupa!

Zato pomagajo komunistični stranki do zmage samo ljudje, ki jih je hudič tako zaslepil, da gledajo in ne vidijo — in v prepad drviijo.

OKNO v SVET

MINISTER ZDRUŽENIH DRŽAV V BUKARESTI je predal romunski vladi notu, v kateri navaja stališče Zdrženih držav, po katerem je romunska vlada kršila »človečanske pravice in temeljne svoboščine«, katere je bila po mirovni pogodbi dolžna zagotoviti vsem osebam pod svojo oblastjo.

CEYLON JE POSTAL 4. II. AVTONOMNA DRŽAVA. To je prva od britanskih kolonialnih posesti, ki je dosegla statut dominiona.

Za proslavo tega dogodka se bodo vršile ta teden razne svečanosti, ki se jih bosta udeležila vojvoda in vojvodinja Gloucester.

ZUNANJE MINISTRSTVO ZDRUŽENIH DRŽAV IZJAVLJA V NOTI, ki je bila poslana 4. febr. Sovjetski zvezi, da zopetna otvoritev letališča Melalaha v Tripolisu za letala Zdrženih držav ni v nikakem oziru nezdržljiva s katero koli določbo italijanske mirovne pogodbe.

ZHALOST V SVETU ZARADI GANDHIJEVE SMRTI. Britanski ministrski predsednik je podal naslednjo izjavo: »Tragična vest o smrti Mahatme Gandhija je globoko prizadela britansko vlado.

»Noben mož ni nikoli igral važnejše vloge v zgodovini svoje države, kakor Gandhi v zgodovini Indije. Za časa svojega dolgega življenja se je on vedno trudil za mir in je obsojal nasilje. Njegova izguba predstavlja žalost za nesčetne tisoče oseb v vseh delih sveta. Njegovo moralno in duhovno vodstvo je bilo za zgled v nemirni in razburkani dobi. Velika Britanija deli z Indijo nje veliko žalost nad to nesrečo.

V zadnjih mesecih svojega življenja je on z uspehom izvajal svoj vpliv za pomirjenje nasprotstva med Hinduji in muslimani in za pospeševanje sodelovanja med vsemi Indijci za skupno dobro. Britanska vlada odkritosrčno želi, da bi sledili temu Gandhijevemu zgledu ter da bi njegov moralni vpliv še nadalje služil ljudem za vodnika na poti miru.«

Zunanji minister ZD Marshall pa je poslal ministrskemu predsedniku in zunanjemu ministru Indije Panditu Nehruju naslednjo poslanico:

»Tragična vest o smrti Mahatme Gandhija je globoko zadela Združene

države, ki dele z Indijo težo žalosti in izgube. V svoji posvetitvi idealu bratstva med ljudmi je bil Mahatma ena imed tistih redkih oseb, skozi katere govori vest vsega človeštva. Žalost nad izgubo, ki jo tako globoko občutimo v naši državi, je nadaljnji dokaz za tesne vezi, ki obstajajo med narodom Združenih držav in Indije.«

Gandhi je bil nekrščen kristjan, ki si je v izredni meri osvojil načela Jezusovih osmero blagov.

Indija bo žalovala radi njegove smrti 13 dni. Pogreb bo nadvse veličasten. Tudi zastave vseh narodov na palači Organizacije ZN so razobeseli v znamenje žalosti na pol droga.

V ZDRUŽENIH DRŽAVAH PRAVLJAJO »VLAK ZDRAVIL«. Takj vlaki so postali hvalevredna moda.

Kadilce bo zanimalo, da se pripravljajo v Ameriki tudi cigarete prijateljsstva za Evropo.

AMERISKI ZUNANJI MINISTER MARSHALL PREDLAŽA, da se skliče 20. februarja v Londonu sestanek namestnikov za avstrijsko pogodbo.

V JULIJU BODO OTVORILI V NEW ORLEANSU NAJMODERNEjšo TRZNICO ZA MEDNARODNO TRGOVINO. Razstavili bodo na stotine predmetov vseh vrst od cuceljna do potrebščin za varjenje kovin. Tega tržišča za mednarodno trgovino se bodo posluževali razstavljalci iz vseh delov Združenih držav in drugih dežel.

VOJASKI ODBOR ZDRUŽENIH NARODOV je soglasno sklenil posušiti poročilo pododbora o skupnih kontingentih in sestavi oboroženih sil Združenih narodov, ki bi glasom Listine Združenih narodov morale biti na razpolago Varnostnemu svetu.

PREDSTAVNIK TISKOVNEGA URADA PRI AMERISKEM ZUNANJEM MINISTRSTVU je izjavil, da je zunanje ministrstvo do sedaj sprejelo od britanske vlade poročila o vrnjenju komunističnih elementov med begunce, ki so pred kratkim skušali priti v Palestino.

ZASLUŽNENJE DUHA. »Washington Star« je 4. II. objavil uvodnik o zasluženju duha in mišljenja na Poljskem. Uvodnik pravi med drugim: »Varšavska komunistična vlada je iztegnila

Prihodnjiki bomo začeli objavljati zanimivo povest iz sodobne Moskve „Tigri“ - apostoli.

roko za izvedbo popolnega nadzorstva in zasužnjeja nad mišljenjem vsega poljskega prebivalstva. Poljska komunistična stranka hoče s tem uvesti sistem, ki že dolgo časa vlada v Stalinovi Rusiji in ki je bil pred kratkim izkoristil v Hitlerjevem tretjem Reichu. Ta sistem je sistem nasilstva nad duhom, sistem kasarniranja, ki naj bi pravil množice do tega, da bi mislile in delale kakor čreda.

V komunističnih državah je mogoča samo tista vera, tista moralna, tista vedna, tista umetnost, tista kultura sploh, ki služi izključno le komunizmu. Ali je mogoče večje ponizanje človeškega nosnega duha?

»DESET MILIJONOV PRISILNIH DELAVCEV DEPORTIRANIH V TABORIŠKIH SOVJETSKE ZVEZE«. To izjavlja predsednik ameriške federacije dela. Predlaga Združenim narodom, da izvedejo preiskavo o položaju prisilnih delavcev na svetu.

SICILIJANCI POSILJAJO ŽIVILA V ZDRUŽENE DRŽAVE. V New York je dospelo 444 vreč z 2932 zavoji živil iz Sicilije za prijatelje in sorodnike. En zavoj je naslovljen na predsednika Trumana in vsebuje suho sadje, olivno olje in orehe. Te pošiljke naj dokažejo hvaličnost Italije ameriški narodu za ameriške pošiljke živil.

»ABSOLUTNO OROŽJE« ADMIRAL ZACHARIAS OD VOJNE MORARNICE ZDRUŽENIH DRŽAV PIŠE: Atomska bomba še nadalje stiska človeška srca z občutkom grozeče nesreče. Gre dejansko za tako zvano absolutno orožje, kar pomeni, da zamore popolnoma uničiti človeško življenje. Znano je zdej, da so bile bombe, ki so jih vrgli na Nagasaki in Hirošimo, primitivne vrste, ki so bile zastarele že v trenutku uporabe. Posedujemo zdaj bombe, ki so 50 krat močnejše.

Nesposobnost narodov sveta, da bi se zedinili za nadzorstvo takega ogroženega življenja človeštva samega je le preveč znana stvar. Če pa predpostavimo, da bi se po nepredvidenem čudežu vse države sporazumele za takojšnje uničenje vseh obstoječih atomskih bomb z vsemi tozadebnimi napravami in za ustanovitve nadzorne ustanove, ki bi bila v stanju nedvomno preprečiti njihovo zopetno zgraditev, ali bi v tem primeru bilo človeštvo varno?

Ne. Druga orožja lahko zbršijo z oblija zemlje do zadnjega sledu človeško, živalsko in rastlinsko življenje. Ne gre tu za kako prerokovanje. Ta orožja stvarno obstajajo in jih pripravljajo tudi v tem trenutku, medtem ko vi čitate te besede.

Ali homo sedaj vsj trepetali od groze? Ne. Odslej bomo le še bolj molili, da bi Bog dal ljudem pravo pamet. Pa na smrt se bo treba tudi pripravljati malo bolj resno kot sicer!

PREBIVALSTVO SVETA NARASČA. Prebivalstvo sveta je vsako leto narastlo za 15 do 20 milijonov oseb; zaradi tega je povpraševanje po živilih in drugih potrošnih predmetih danes v vseh delih sveta mnogo višje kot pred vojno. Zunanje ministrstvo Združenih držav računa, da se je narast prebivalstva v 10 letih pred 1946 vsako leto izvršil za 8⁰/₁₀.

Ljudstvo naj odloči!

Naš Urh je na poti v Ameriko. Zveledi smo, da leti z letalom celo v Kenijo v Afriki. — V nevarnosti je, da se kje ponesreči. — Naj odločijo naši bralci, ali naj se naš stari prijatelj poslovli s te solzne doline, ali pa naj še živi, potuje po svetu in nam od tam poroča.

Mi resnično spoštujemo ljudsko voljo in hočemo le ljudstvu služiti. Zato naj nam bralci javijo, kakšno je ljudsko mnenje glede te zadeve.

Črka ubija — duh oživlja

V naši deželi, zlasti pa v Gorici, se slišijo neprestano pritožbe radi velike razlike v ravnanju z italijanskimi begunci ali esuli in slovenskimi begunci, ki so po komunistični okupaciji Jugoslaviji dodeljenih predelov Primorja, Istre in Dalmacije pribežali v Italijo.

Krivicu bi delali, ako bi trdili, da slovenski begunci niso deležni nobene podpore od strani italijanskih oblasti. Vendar je res, da so pri vseh podpornih akcijah zelo zastopavljeni.

Posebno hudo se pa zdi ravnanje s slovenskimi nastavljenčci po bolnišnicah in nekaterih uradih, ki so dobili poziv, naj si poiščejo kako drugo službo, ker da so izgubili državljanstvo z mirovno pogodbo. Znano nam je, da morajo zapustiti svoja mesta razne bolniške strežnice, o katerih pravijo predstojniki sami, da bodo brez njih, ki so že izvežbane, le težko izhajali. Na njihovo mesto pa menda pridejo italijanske strežnice novinke, ki tudi niso državljanke, a bodo smeje za državljanstvo optirati, ker je njih občevalni jezik italijanski.

Baje je še mnogo drugih javnih nastavljenčev, ki se bojijo enake usode. Tako narašča trpljenje v deželi vedno bolj, namesto da bi se razmere boljšale.

Prihodnjiki povemo merodajnim činiteljem svoje mnenje o tej zadevi.

DOMAČE NOVICE

GORICA

Postne pridige

bodo kakor vsako leto tudi letos na Travniku vsak petek ob 8. uri zvečer.

Križev pot

Vsako nedeljo v postu bo ob treh na Travniku slovesen križev pot. Po tej pobožnosti pa se bomo udeleževali sporskne procesije, ki pojde vsako nedeljo ob štirih od stolnice do postne postaje dotičnega dne. Postne postaje bodo v goriških župnih cerkvah in pri kapucinih. Verniki naj pri procesiji molijo sv. rožni venec in pojo postne pesmi, ako ne bodo mogli slediti petju litanij vseh svetnikov.

SHOD TRETJEGA REDA bo v nedeljo 15. febr. ob štirih popoldne v cerkvi sv. Ivana.

Uboga raja dobiva vedno nove zaušnice

V nedeljo 8. II. so komunisti spet zbrali svojo rajo v našem mestu. Med udeleženci shoda so bili kajpada tudi slovenski kričarji in kričačke. Baje so se pred zasmehovanjem skrivali le po stranskih ulicah. »Pecore, pecore!« — so vpili za njimi. Zares uboga raja, ki dela nam vsem le sramoto, sebi pa pravi pravija le nesrečo.

Slovenci, nehajte noreti, ko vendar veste, kako so naši bratje za zavoso nesrečni in obupani!

Pustna zabava v Šolskem domu

V nedeljo 8. t. m. smo preživeli par prijetnih uric v Šolskem domu, kjer nam je peti razred slovenske osnovne šole priredil pustno zabavo. Navzoči so bili razen učencev njihovi vzgojitelji, starši in nekaj prijateljev. Ob začetku smo se spomnili 99 letne smrti našega velikega Franceta Prešerna in slišali dve njegovi pesmi: Zdravljica in Učencec. Sledil je nato zabavni del z zelo pestrim in izbranim programom: deklamacije, petje, šaljivi prizorčki, čaj s pustnimi krofi, šrečkanje in na koncu še prosta zabava, katere se je udeležila vsa dvošolana. Razšli smo se veseli zaradi nastopa in napredka naših otrok in hvaležni našim učiteljem in učiteljicam, ki se z našimi najmlajšimi tako požrtvovalno trudijo.

Smrt rojakinje v Ameriki

Pred 10 leti je šla za svojimi otroki v Argentinijo, ko je imela že 70 let, Marija Vidic roj. Mugerli iz Marijinega Celja. Te dni pa je došlo poročilo iz Amerike o njeni lepi smrti. Zjutraj je bila pri sv. maši in pri sv. obhajilu. Na poti proti domu jo je prišlo nekoliko slabo. Doma je legla in za pol ure izdihnila svojo dušo. Dosegla je 80 let. Naj v miru počiva!

Neverjetni, a resnični prizori, ki se dogajajo v xx. stoletju na meji

Pred enim mesecem je bilo, ko je sin zvedel tam na Tirolskem, da je njegova mati v priključenem ozemlju hudo bolna. Prišel je v naše kraje, da bi jo obiskal. A na bloku ga niso pustili v »rajsko« deželo. Ko je na njegov brzjav prišlo nekaj domačih do bloka ob določenem času, da bi vsaj od njih zvedel, kako je z materinim zdravjem, so jih jugoslovanski stražniki zadržali v oddaljenosti 200 metrov — le videti so se smeli, a pogovoriti čisto nič.

Še bolj tragično je bilo ob sestanku sina, došlega iz Amerike, z njegovo staro in na pol slepo materjo. Tudi ta je morala v taki razdalji stati, da sploh ni videla svojega otroka, ki je zagrenjen nastopil spet pot nazaj, da razglasi v Ameriki visoko kulturo komunističnega režima v Jugoslaviji.

Zadnji dan januarja 1948. Na posttrankem bloku sta se sešli dve sorodnici. Ker nista videli komunističnega stražnika v bližini, sta se pozdravili in se začeli pogovarjati, — a že se je bližal mož s puško. Komaj ga je sorodnica iz Jugoslavije zagledala, ni zinila več besede, niti ne v slovo. Obrnila se je in tiho odšla kot zdresiran pes, ki se zboji že samega pogleda svojega gospodarja.

To naj bi bila progresivno-demokratična svoboda v XX. stoletju po Kristusu. O ubogo ljudstvo, kako so te »farbali«, ko so povsod in stotisokrat na dan pisali in klicali: Smrt fašizmu — svoboda narodu! Fašizem ni umrl, postal je le rdeč. Svoboda pa je umrla na tvojih tleh. Zdej delaš pokoro, ker si verjelo volkovom v ovčji obleki in si pastirje, ki so te pred volkovi svarili, hodilo tožiti v gozdove volkovom.

GOSPODARSKE VESTI

NOVA OTVORITEV TRGOVINE MED GORICO IN NJENO STARO OKOLICO. Te dni pričakujejo nove meddržavne odredbe, katero bo uredila trgovske zveze med Gorico in njenim najbližjim jugoslovanskim zaledjem. Važno je pri tem dejstvo, da za uvozna in izvozna dovoljenja ne bo več potrebna prošnja v Rim, ampak bo ta dovoljenja dajala goriška državna carinarnica. Zopet bo lahko okolica kupovala v mestu in mestu v okolici. To bo za mesto in okolico življenskega pomena. V Gorico bodo lahko uvažali les, premog, živino in mlečne izdelke. Kot denarna baza za bo veljala lira. Za izvoz bodo služili industrijski izdelki in stroji ter njih deli. Denarni obtok bo šel potom naše državne banke. Zavedati se pa moramo, da je za Jugoslavijo kot uvoznico blaga v Gorico izključen kateri koli zasebnik. V Gorico bodo smeje uvažati samo jugoslovanske državne ustanove in zadruga. Zasebnike je Jugoslavija izključila. Vsekakor je ta nova mednarodna pogodba, ki se tiče samo Gorice in njenega zaledja, zaradi poenostavitve obrata za Gorico velikega gospodarskega pomena. Kak dobiček bodo imeli okoličani od drugega, ki so dobile monopol za uvoz, bo pokazala bodočnost.

HIŠNA NAJEMNINA V GORICI. Zadnjič enkrat smo poročali, da se stanovanjska najemnina v Gorici ne bo povišala. Rimski odgovor pa se da razlagati tudi v nasprotnem smislu. Radi tega so nekateri najemniki povišali, drugi pa ne. Stvar se bo v kratkem pojasnila.

TRŽNE CENE NA ZELENJADNEM TRGU. Na goriškem sadnem trgu so se gibale cene na drobno na sledeči način: jabolka od 40 do 70 lir/kg; pomaranče od 44 do 70; zelne glave od 36 do 40; cvetača od 50 do 55; ohrovt (vrzote) od 18 do 20; špinaca od 88 do 90; krompir 45 do 46; čebula od 100 do 160; rdeči radič do 200 lir za kilogram; zdaj ga dobiš že za 120 lir.

NAGRADA ZA ODDANO PŠENICO. Na podlagi vladnega dekreta dobje vsi, ki so oddali pšnico v državna skladišča, četudi po 10. avg. lanskega leta, sedaj še 200 lir nagrade za vsak oddani stot.

UGIBANJA O DOBIČKU GORICE, ČE POSTANE SVOBODNA CONA. Če postane Gorica svobodna cona, bodo za

to cono odpadle vse državne doklade na sledeče predmete: sladkor, kava, vino, žgane pijače in tobak ter bencin. Vse druge doklade so tako malenkostne, da ne pridejo v poštev. Razven sladkorja pa noben ostali predmet ni življensko važen. Samo promet in obisk tujcev bo za mesto dobrodošel.

POOSTRITEV NADZORSTVA V PROMETU Z ŽIVINO. Radi vedno hujšega širjenja kuge na parkljih in gobcu v sosednih deželah je nadzorstvo pri uvozu živine zopet poostreno.

URAD ZA IZSELJENCE JE ZAČEL POSLOVATI. Prvih 45 izseljencev bo šlo te dni na delo v Belgijo. Lepo število zidarjev in težakov je naprošenih za Švico. Tudi za Argentino se pričakuje dan na dan novih zaposlitev. Na Švedsko se bo izselilo 5000 specializiranih delavcev. Pogoji bodo v kratkem na vpogled.

OSEM MILIJONOV ZA BREZPOSSELNE. V Gorici so te dni nabrali skoraj 8 milijonov podpore za domače brezposelne.

SEPRAL RAZPUŠČENA. Kakor poročajo časopisi, je s 1. marcem SEPRAL razpuščena v svojem današnjem obsegu. Sladkor in mast preideta v prosto razprodajo. Na živilske izkaznice ostanejo še žitni izdelki. SEPRAL bo pod drugim imenom vodila še prodajo žitaric, nad ostalimi bo pa vodila nekako tržno nadzorstvo.

GORISKA PEFEKATURA je imenovala s posebnim dekretom članč arbitražnih komisij za podaljšanje poljedelskih najemniških pogodb.

SE JE ČAS, da si preskrbite pri pristojnem občinskem uradu izkaznico za nakup blaga ustanove UNRRA. Na razpolago bodo po nizkih cenah izdelki iz volne in bombaža ter nekaj obtuve.

PRICELA SO SE DELA ZA DEMOLIRANJE LADIJ »DUILIO« IN »GIULIO CESARE«. Začeli so razstavljeni ladji »Duilio« in »Giulio Cesare«, ki trenutno ležita nagnjeni in delno potopljeni ob Miljski obali.

Za izvršitev tega dela so najeli 200 ljudi. Še več pa jih bodo rabili pozneje, ko bodo dela zavzela večji obseg. Postrebvali bodo 300 delovnih dni za izvršitev tega dela.

Trenutno leži v tržaškem pristanišču 10 laij, ki so popolnoma ali delno bile potopljene med vojno. Od teh so 4 veslike ladje.

† ZAHVALA

Vsem, ki so se udeležili pogreba moje mame; vsem, ki so izrazili sožalje; za vse sv. maše in molitve — posebej spovedniku prof. dr. Tulu, vsem kanoničkom, pevskemu zboru, pevcem za lepe pesmi — se iz srca zahvaljujem. Bog plačaj!

Msgr. Srečko Gregorec, stolni kanonik.

ZA »SLOVENSKO SIROTIŠČE«:

N. N. v Sovodnjah 210; trgovka neimenovana v Gorici 200; Plesničar Franc v Sovodnjah 440; T. B. v Gorici 1000 L. Srčna hvala!

Odgovorni urednik
Dr. BONAVENTURA MAHNIČ
Katoliška tiskarna — Gorica

Žrtev ljubezni

Mila je z obupom umirajočega človeka zaprosila:

»Vsaj njo mi pustite.«

Niso ji odgovorili. Odšli so na hodnik in tam čakali.

Malka si je nadela okovanke in si oblekla plašč. Hotela si je nadeti ruto, pa se je spomnila, da jo je snoči pustila v kuhinji:

»Mila, posodi mi svojo ruto. Glej, kar to snamem, ki sva jo postavili na luč za zateknitev.«

Snela je ruto in stala tako pred Milo v polni svetlobi električne žarnice.

Mila jo je gledala: obraz ji je bil nekoliko bleđ, vendar jasn in smehljajoč se kot vedno.

»Moj Bog, ali ne ve, kaj jo čaka? Ali je le radi mene tako mirna?«

Mila tega ni mogla razumeti.

Prišel je kaplan Lado, da se poslovil od sestre. V Milinih očeh ni bilo solz. Prevelik je bil njen strah, tako velika njena groza, da ji je še solze v očeh osušila. Vsa je trepetala v njegovem objemu:

»Ne bo hudega, Mila, saj bom molil zate!!«

To so bile njegove zadnje besede. Odšel je skozi vrata v vežo.

Milka je za hip obstala pri Milini postelji. Ni ji segla v roko, ni je poljubila. Mogoče zato ne, da bi Mila ne slutila, da se poslavlja za vedno, ali pa se niti sama ni zavedala, kakšnim grozotam gre naproti.

»Z Bogom, Mila!« Njen pozdrav je bil tak kot vedno, ko je odhajala v cerkev ali po opravkih.

Že so se zaprla vrata za njo, koj nato še s treskom vrata v veži. Odmevij težkih korakov po stopnicah in po trdi cesti, nato spet molk, kot bi se nič ne bilo zgodilo.

Mila je vstala in prebela pri oknu vso noč do jutra. Zaman! Ne brata ne Malke ni bilo več nazaj.

Komaj se je zasvetil dan, je prihitela k njej Marija, sestra kaplana Ludvika.

»Mila, nekaj strašnega se je zgodilo to noč. Ludvika so mi odpeljali in z njim še mnogo drugih iz vasi... Vem, tudi tvojega brata in Malko...«

Med jokom je povedala imena drugih. Mila se je ob vsakem imenu zgrozila. Pet žensk, večina deklet, in osem moških, med njimi še Malka in brat Lado.

Petnajst popolnoma nedolžnih ljudi... Dnevi so se vleklj v neskončnost. Povpraševali so po odpeljanih, prosili,

rotili, vse zaman. Strašne slutnje so prevzemale vsa srca.

V jutro petega dne je prihitela Ljubica vsa objokana k Milki. Našla je tam Miliniga očeta, sestro kaplana Ludvika Marijo in mamo učiteljice Pavle, ki so jo tudi odpeljali skupno z drugimi. Vsi so slutili nekaj strašnega.

»Ljubica, za božjo voljo, govorile!«

»Zunaj so letaki... so jih... so jih... justificirali...«

Vsaka beseda, izgovorjena z največjo muko, je padla težka kot smrt na srca pričujočih.

»Ni mogoče, pojđimo pogledat!« Pavlina mama in Milin oče sta odhitela na cesto in se kmalu sama prepričala o resničnosti strašne novice.

Petnajst imen, prva med njimi kaplana Lado in Ludvik.

Justificirani 5. II. 1944...

Več nista brala. Zakaj tudi? Zvedela sta dovolj.

Strašno je zadel Malkina smrt njene domače, vendar sta se mama in sestra Terezija tolažili z misljo, da je odšla z duhovnikom in umrla skupno z njima. Tako močna vera, tako veliko spoštovanje in ljubezen do duhovnikov je bila v njunih sreih.

Smrt petnajstih je ostala zavita v skrivnost. Krožile so vse mogoče govore,

rice, a gotovega ni vedel nihče povedati. Od takrat, od tistih težkih dni, polnih groze, so minila tri leta.

Zopet je prišla pomlad...

Čudovita lepa pomlad je bila tudi v Milini duši. Čez leto dni je preživela v zdravem gorskem kraju, v blaženem miru — pri č. sestrah »Božje Previdnosti«. Okrepila si je že tako rahlo zdravje in umirila strašno razrvane živce.

Njen namen je bil, vrniti se na dom k ostarelim staršem in sestram. Njim je hotela posvetiti vse svoje moči, vse življenje, zlasti se svoji sestri, ki je bila takrat še vedno bolna.

A Bog ji je namenil drugo pot. Sprva rahlo, da ga je komaj zaznala, potem pa vedno močnejše je slišala v srečju Jezusov klic in njegovo čudovito bližino. Jezus je govoril njeni duši v tisti tih samostanski kapeli, ji govoril in jo prosil...

Mila se je bojevala skozi vse leto. Sama je bila... Slednjiki se je neustrašeno odločila: »Da, Jezus, vsa tvoja hočem postati!«

Česar ni dosegla njena prijateljica Malka, to je dosegla ona. Brez dvoma je imela mogočna priprušnjaka pri Bogu v svojem bratu in Malki.

Srečno se je vse izteklo in tudi sama je bila sprejeta k sestram Božje Previd-

nosti.

V prvih dneh pomladi se je poslovila od doma. O, ni bilo lahko šlovo od staršev in njene družinice, zlasti še od mangle nečaka, na katerega se je tako zelo navezala.

Med potjo se je poslovila še od dveh drugih sester. Eno je morala pustiti še v bolnici, a vedno vedro in z najboljšim upanjem na popolno ozdravljenje. Noben ji ni nasprotoval. Vsi so velikodušno privolili v njeno največjo željo, Mila jim je bila za to iz vse duše hvaležna.

Jezus je bil vsem še posebno blizu ob težki uri ločitve.

Mila je šla naproti največji sreči, ki je mogoča na tem svetu. Samo ena misel je grenila vso to srečo, misel na njene drage mučence, katerih grob je bil še nepoznan.

Srce ji je bilo težko. A skozi žalost in solze je žarela gotovost njihovega poveličanja v nebesih in upanje, da jim bo nekoči tudi slovenski narod vrniti omaž deževano čast in dal priznanje in hvaležnost.

Ob misli na svojega ljubljenega brata in Malko, mučenca Gospodova, ob misli na svoj trpeči narod, ki tako željno čaka odrešenja, je njena odpoved postala vse lepša in zlahetnejša...

(Konec)